

سۇئال

سوئال: ھازىرقى جەمئىيەتتە زىنا قىلغۇچى ئەر ۋە زىنا قىلغۇچى ئايال ئۈستىدىن تۆت نەپەر گۇۋاھچىنى قانداق تەييارلايمىز؟، ئۇلارنىڭ زىنا قىلغانلىقىنى قانداق مۇقىملاشتۇرىمىز؟، مۇسۇلمان ياشلىرىغا زىنادىن ئىبارەت بولغان قەبىھ قىلمىش توغرىسىدا قانداق نەسىھەت قىلىمىز؟.

تەپسىلىي جاۋاب

جاۋاب:

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر.

بىرىنچى: ئالىملار زىنانى ئىسپاتلاشتا تۆت تۈرلۈك پرىنسىپنى ئوتتۇرىغا قويدى:

1- گۇۋاھچىلىق (يەنى تۆت نەپەر كىشىنىڭ زىناغا گۇۋاھچى بولۇشى).

2- زىنا قىلغۇچىلارنىڭ ئىقرار قىلىشى.

3- ئېرى ۋە خوجايىنى بولمىغان (دېدەك) ئايالنىڭ ئېغىر ئاياق بولۇشى.

4- ئېرى ئايالنى زىنا قىلدى دەپ ئاللاھ بىلەن قەسەم قىلغان بولسا، ئايالى ئېرىنىڭ سۆزىگە رەت قايتۇرمىغان بولۇشىدىن ئىبارەت. زىنادا ھۆكۈم قىلىشتا ئىشەنچلىك بولغان تۆت نەپەر كىشىنىڭ گۇۋاھلىقى شەرت. تۆت نەپەر كىشىنىڭ ئەر- بىلەن ئايالنىڭ بىرگە بولغانلىقىنى پىچاقنىڭ غىلاپتىكىدەك ھالەتتە ئوچۇق- ئاشكارا كۆرگەنلىكىنى سۈپەتلەپ بېرەلىشى لازىم. ئەگەر گۇۋاھچىلار زىناخورلارنى كېيىمسىز ياللىڭاچ ھالەتتە كۆرگەن ياكى ئۇلارنى مەلۇم شەكىل ھەرىكەتلەردە كۆرۈپ، پىچاقنىڭ غىلاپتىكى ۋاقتىنى كۆرەلمىگەن بولسا ئۇ زىنا ئىسپاتلانمايدۇ. شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن بۇ ھەقتە مۇنداق دېگەن: گۇۋاھچىلار بىز پىچاقنىڭ غىلاپتىكى ئىچىدە ئىكەنلىكىنى كۆردۈك دېگەندىن ئىبارەت بولغان ئوچۇق لەۋزىلەر بىلەن گۇۋاھلىق بېرىشى لازىم. ئۇنىڭ غەيرىدە كۆرۈلگەن باشقا ئىسپاتلار بىلەن زىناغا ھۆكۈم قىلىنىپ جازا ئىجرا قىلىنمايدۇ.

يۇقىرىدا دېيىلگەندەك زىنانىڭ ئىسپاتلىنىشى ناھايىتى قىيىن ئىش. ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ زامانىسىدا بىر ئادەمنىڭ "ئەگەر مەن بىراۋنىڭ ئىككى يوتا ئارىلىقىدا بولغانلىقىنى كۆرسەممۇ، بۇ گۇۋاھچىلىق قوبۇل قىلىنمايدۇ دېگىنىگە ئوخشاش، شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيەمۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام زامانىسىدىن ئۆز زامانىسىغىچە تۆت گۇۋاھچىنىڭ گۇۋاھلىق بېرىشى بىلەن زىنا ئىسپاتلىنىپ باقمىغانلىقىنى ئېيتقان، شۇنىڭدەك بىزمۇ تا ھازىرغا قەدەر زىنانىڭ ئۇ يول بىلەن ئىسپاتلانغانلىقىنى بىلمەيمىز، چۈنكى ئۇ ناھايىتى مۇشكۈل بولغان قېيىن بىر ئىشتۇر.

شەرىئەتنىڭ زىنا ئۈستىدىن گۇۋاھلىق بېرىشتىكى قاتتىق ئۆلچىمى يەنىلا شەرىئەت ئۆزى ئىرادە قىلغان مەنپەئەتنى ئەمەلىيلەشتۈرۈشتىن ئىبارەت بولۇپ، بەندىلەرنىڭ ئەيىبىنى يوشۇرۇش، پاهىشە ئىشلارنىڭ ئالدىنى ئېلىش، جەمئىيەتنى بۇزۇقچىلىقتىن، كىشىلەرنىڭ يۈز- ئابرۇيىغا تاجاۋۇز قىلىشتىن ۋە نەسەبىنىڭ ئارىلىشىپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىشتۇر.

ئىمام قۇرتۇبى رەھىمەھۇللاھ ئۆز تەپسىرىدە: " خۇسۇسەن بۇ يەردىكى تۆت نەپەر گۇۋاھچىنىڭ بولۇشى (باشقا ئىشلاردا تۆت نەپەر گۇۋاھچى تەلەپ قىلىنمايدۇ) ئاللاھنىڭ داۋا قىلغۇچىغا قاتتىق قول بولۇش ۋە بەندىلەرنىڭ ئەيىبىنى يوشۇرۇش ئۈچۈندۇر. ئىككىنچى: ياشلىرىمىزنى ۋە جەمئىيىتىمىزنى زىنا ۋە بۇزۇقچىلىقتىن مۇداپىئە قىلىشتا ئالدى بىلەن دۆلەت، جەمئىيەت ۋە ھەر قايسى ساھەلەر ئورتاق كۈچ چىقىرىشى لازىم. بۇ يولسا ئاممىۋى مەسئۇلىيەت، جەمئىيەتنىڭ ساغلاملىقىنى رېئاللىققا ئايلاندۇرۇش زىنا ۋە بۇزۇقچىلىقتىن ساقلىنىدىغان تۆۋەندىكى سەۋەبلەر بىلەن بولىدۇ:

1-زىنانىڭ چوڭ گۇناھلىقىنى خەلققە چۈشەندۈرۈش ۋە تارقىتىش، زىنا چوڭ گۇناھلاردىن بولۇپ، ئۇنىڭ ھاراملىقىغا ۋە قەيىھ پەسكەش قىلمىشلىقىغا شەرىئەت ۋە ئەقىل بىرلىككە كەلگەن. بۇ قىلمىش يولسا، كۆپلىگەن ئۈممەتلەرگە مۇسبەتلەرنىڭ يېتىشىگە، ھالاك بولۇشىغا، شۇنداقلا ئاقىۋىتىنىڭ دوزاخ بولۇشىغا سەۋەب بولغان.

ئىمام ئەھمەد رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: "ناھەق ئادەم ئۆلتۈرۈشتىن قالسا زىنا ئەڭ چوڭ گۇناھتۇر". ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: **زىناغا يېقىنلاشماڭلار، چۈنكى ئۇ قەيىھ ئىشتۇر، يامان يولدۇر** ئىسرا سۈرىسى 32-ئايەت. شەيخ ئابدۇرەھمان سەئىدى يۇقىرىقى ئايەتنى تەپسىرلەپ مۇنداق دېگەن: "ئاللاھ تائالا زىنانى قەيىھ ئىش، يامان يول دەپ سۈپەتلىدى، پاكىز بولسا شەرىئەت، ئەقىل ۋە ئىنسان تەبىئىتىدە بۇزۇقچىلىق دەپ ھېسابلانغان قىلمىشتۇر. بۇ گۇناھ ، ئاللاھنىڭ چەكلىمىلىرىگە تاجاۋۇز قىلىش، ئايال كىشىنىڭ ھەققىگە تاجاۋۇز قىلىش، ئايال كىشى ئاتا-ئانىسىنىڭ ھەققىگە تاجاۋۇز قىلىش، ئايال كىشى ئېرىنىڭ ھەققىگە تاجاۋۇز قىلىش، ئائىلە ۋە نەسەبلەرنى بۇزۇشتىن ئىبارەت قەيىھ ئىشلارنى ئۆز ئىچىگە ئالدىغانلىقىنى بايان قىلىپ، بۇ گۇناھقا قەدەم بېسىشنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ خەتەرلىك ئىكەنلىكى توغرىسىدا چۈشەنچە بېرىدۇ".

2- زىنانىڭ يامراپ كېتىشىدىن كېلىپ چىقىدىغان ئاقىۋەتنى ياشلارغا چۈشەندۈرۈش. زىناخورلۇق ۋە پاكىزلىقنىڭ جەمئىيەتتە يامراپ كېتىشىنىڭ تەسىرى بولسا، ئائىلە ۋە جەمئىيەت مۇقىملىقىغا تەھدىت يەتكۈزۈپلا قالماستىن، ھارامدىن بالا تۇغۇلۇشى، ئائىلىنىڭ ۋەيران بولۇشى، بالىلارنىڭ يېتىم بولۇپ ناچار ئەخلاقلارنى ئۆزىگە ئۆزلەشتۈرۈشى، ئاجرىشىش نىسبىتىنىڭ ئۆرلەپ كېتىشى، جىنايى قىلمىشلارنىڭ كەڭ كۆلەمدە تارقاپ كېتىشى بۇنىڭ تىپىك مىساللىدۇر. شۇنداقلا بۇلار ئىنسانلار جەمئىيىتىنىڭ ئارقىغا چېكىنىشى ۋە مەدەنىيىتىنىڭ ۋەيران بولۇشىنىڭ سىگنالىدۇر.

3- شەرىئەت ھالال يول بىلەن جىنسى مۇناسىۋەت قىلىش يوللىرىنى كۆرسىتىپ، شەرىئەت ئىنسانلارنىڭ نورمال تۇرمۇش قۇرۇشىغا تەرغىب قىلىش بىلەن بىرگە، نىكاھ قانۇن پىرىنسىپلىرىنى تۇرغۇزدى. توي قىلىش يەنى نىكاھلىنىش پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتى بولۇپ، ساغلام يول بىلەن نىكاھلانغان كىشىلەرنىڭ ئىمانى تولۇقلىنىدۇ ۋە شۇ سەۋەبلىك ئۆزى ۋە ئايالىنى يامان ئىشلاردىن ساقلاپ قالىدۇ. بۇ ئارقىلىق ئەخلاقلىق بىر جەمئىيەتنىڭ بەرپا بولۇشىغا تۆھپە قوشقان ھېسابلىنىپ ئاللاھتىن چەكسىز ئەجىرلەرگە ئېرىشىدۇ.

4- ياشلارنىڭ تۇرمۇش قۇرۇشىغا توسالغۇ بولىدىغان ئامىللارنى يوقىتىشقا تىرىشىش. توي قىلىشقا قۇربى يەتمىگەنلەرگە جەمئىيەت ماددىي ۋە مەنىۋى جەھەتلەردىن ياردەم بېرىشى لازىم.

ئىمام قۇرتۇبى رەھىمەھۇللاھ سۈرە نۇرنىڭ مۇنۇ 32- ئايىتىنى تەپسىر قىلىپ، **ئاراڭلاردىكى بويتاق ئەر، ئاياللارنىڭ ۋە ياخشى قۇل ۋە ياخشى چۆرىلىرىڭلارنىڭ بېشىنى ئوڭلاپ قويۇڭلار؛ ئەگەر ئۇلار يوقسۇز بولىدىغان بولسا (ئۇلارنىڭ يوقسۇزلۇقى**

سىلەرنىڭ ئۇلارنىڭ بېشىنى ئوڭلاپ قويۇشۇڭلارغا توسۇق بولمىسۇن)، ئاللاھ ئۇلارنى ئۆز كەرىمى بىلەن باي قىلىدۇ، ئاللاھنىڭ (كەرىمى) كەڭدۇر، ئاللاھ بەندىلەرنىڭ مەنپەئەتتىكى بىلگۈچىدۇر. ئاراڭلاردىن توي قىلالمىغانلارنىڭ تويىنى قىلىپ قويۇڭلار، بۇ بولسا ئىپپەتنىڭ يولى دېگەن. ئەبۇ بەكرى ئۇبەيدە قاسم ئىبنى سەلام "ئەلئەمۋال" دېگەن ئەسىرىدە "ئۆمەر ئىبنى ئابدۇل ئەزىز ئىراقتىكى ۋالىسىغا: ئۆيلىنەلمىگەن پۇل-مېلى يوق بويتاق ياشلارغا قاراپ، ئەگەر ئۇلار توي قىلىشنى نىيەت قىلغان بولسا، ئۇلارنىڭ تويىنى قىلىپ، ئۇلارنىڭ مېھرىنى ئادا قىلىپ تويلاپ قويغىن" دېگەنلىكىنى نەقىل قىلىدۇ. ئىبنى قۇدامە "مۇغنىدا" مۇنداق دەيدۇ: "توي قىلىش يېشىغا يېتىپ قالغان بالىنى ئاتا-ئانىسىنىڭ ئۆيلەپ قويۇشى ۋاجىپ بولىدۇ".

5- ئاتا-ئانا ۋە جەمئىيەتنىڭ نىكاھتىكى ئەڭ ئەقەللىي مەسئۇلىيىتى تويۇق مېھرىدىكى قىممەتلىكىنى، تويدىكى شۆھرەتپەرەسلىك ۋە شەكىلۋازلىقنى تاشلاشتۇر. ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئۆز خۇتبىسىدە مۇنداق دېگەن: "ئاياللارنىڭ مېھرى ھەققىنى قىممەتلەشتۈرۈۋەتمەڭلار، ئەگەر ئۇ دۇنيادا شەرەپ ئىش بولىدىغان بولسا ياكى ئاللاھنىڭ نەزىرىدە تەقۋالىق بولىدىغان بولسا، جەزمەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام سىلەردىن ئىلگىرى بۇ ئىشنى قىلغان بولاتتى". پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۆز نىكاھىدا ۋە قىزلىرىنىڭ نىكاھلىرىدا مېھرىنى 12 ئۇقىيەدىن ئاشۇرمىغان ئىدى.

ئاتا-ئانىلارنىڭ قىزلىرىنىڭ مېھرى ھەققىنى قىممەت قىلىۋېتىشى (يەنى تويۇقنى ئۇستۇن قىلىشى) جەمئىيەتتە چىرىكلىك ۋە بۇزۇقچىلىق پەيدا قىلىدىغان سەۋەبلەردىن بىرى ھېسابلىنىدۇ.

ياۋروپالىق ۋۇلدېيۇرانت دېگەن ئالىم "پەلسەپىنىڭ گۈزەل كۆرۈنىشى" دېگەن ئەسىرىدە: "غەرب ئەللىرىدە بۇزۇقچىلىقنىڭ يامراپ كېتىشىنىڭ سەۋەبى ئاتا-ئانىلارنىڭ تويۇقنى زىيادە قىممەت قىلىۋالغانلىقى بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولۇپ، توي قىلىش ئاشكارا ئېلىم-سېتىمغا ئوخشاش بولۇپ قالغان" دەپ يازىدۇ.

6- جەمئىيەتنى چىرىكلىك ۋە بۇزۇقچىلىقتىن ساقلايدىغان مۇھىم ئامىللارنىڭ بىرى، ئائىلىدە مۇھەببەتلىك تۇرمۇشنىڭ مەۋجۇتلۇقى بولۇپ، ئەر-ئايال ئارىسىدا مۇھەببەت، ئېھتىرام، راستچىلىق، ۋاپادارلىق ۋە بىر-بىرىنىڭ ھەققىنى ئادا قىلىش بىلەن بەختكە چۆمگەن كەيپىيات بارلىققا كېلىدۇ. ھەقىقىي بەختلىك ئائىلە ۋە بىر-بىرىنى چۈشىنىدىغان ئەر-ئاياللار جەمئىيەتنىڭ ئىسلاھ قىلىنىشىغا ئۆزگىچە ھەسسە قوشقان بولىدۇ.

7- شۇنداقلا بىز شەرىئەتكە خىلاپ كىيىنىش-ياسىنىش، ئەۋرەتلىرىنى يۈگەيدىغان، ئاللاھنىڭ ھەققىنى ئادا قىلىدىغان، ئائىلىسىنىڭ ھەققىنى ئادا قىلىدىغان، جەمئىيەتتە ئۇستىگە يۈكلەنگەن مەجبۇرىيەتتىن باش تارتمايدىغان، دىنىنى، مىللىتىنى، ۋەتىنىنى سۆيىدىغان ۋە مىللەتنى ئىسلاھ قىلىش يولىدا ئاۋانگارتلارچە تۆھپە قوشالايدىغان بىر تۈركۈم مۇسۇلمانلارنىڭ بارلىققا كېلىشى بىلەن، جەمئىيەتتىكى دىن، مىللى ئەخلاق قويۇل قىلالمايدىغان ناشايان قىلمىشلار ئۆزلىكىدىن قۇيرۇقى ئىچىگە كېرىپ كېتىدۇ. ئۇنىڭ ئەكسىچە بولىدىكەن ئۇ جەمئىيەت ۋە مىللەتنىڭ ئاقىۋىتىنى تەسەۋۋۇر قىلىش قىيىن. ئاللاھ ھەممىمىزنى دوزاخ ئوتىدىن ساقلاپ، جەننەتنى بىلەن مۇكاپاتلىسۇن.